

Bir Millet ve Bir Yazar:

AHISKALI YUNUS ZEYREK

Dr. İbrahim AGARA

Ahıska Türkleri, Türk ve Müslüman oldukları için son 200 yıldan beri Çarlık ve Sovyet Rusya'sı, şovenist Gürcüler ve Türk düşmanı Ermeniler tarafından zulüm ve baskılara maruz kaldılar. Kendi tarihî yurtlarında zulüm gördüler. Çarlık yıkıldıktan sonra Alman ve İngiliz gölgesinde meydana boş bulan Gürcüler, Ahıska'yı yeniden çiğneyip Ardahan'a kadar uzandılar. Bu coğrafyaya Sovyetler Birliği hâkim olduktan sonra Gürcü'nün karası gitmiş, kızılı gelmişti. İnsanlık tarihinin en merhametsiz zalimlerinden biri olan Josef Stalin, Gürcistan'ı dikensiz gül bahçesi yapma hayaliyle Ahıska'nın yerli Türk ahalisini topyekûn sürgüne gönderdi. Bu sürgün, plân, proje ve uygulamasıyla tamamen bir soykırım hadisesiydi. Milletler hapishanesine dönüşen Sovyetler Birliği, bu sürgün faciasını dünya kamuoyundan yıllarca gizlemeyi başardı! Sovyet basını ve medyası bilerek veya görmezlikten gelerek olayları gündeme getirmedi ve önem vermedi. Dolayısıyla o dönemin bütün aktörleri bu suçta iştirak etmiş oldular.

Ahıska'nın aydın şair ve yazarları zindanlara atıldılar, sürgüne gönderildiler ve ölüme mahkûm edildiler. Bu dönemde başta Ermeniler, Yahudiler ve diğer Müslüman olmayan toplumlara karşı yapılan çok küçük haksızlıklar bile çok abartılarak, büyütülerek medya tarafından daha da trajik şekiller verilerek dünya kamuoyunun ilgi odağı haline getirildi. Bizim gibi sürgüne gönderilen Kırmılıların da edipleri, yazarları vardı. Onlar da hür dünyada hemşehrilerinin sesi oldular. Cengiz Dağcı'nı romanlarıyla yaşanan facialar dünya kamuoyuna aksetti. Fakat Ahıskalıların böyle bir şansı olmadı. Yunus Zeyrek'in araştırmalarından öğreniyoruz ki bizimle ilgili ilk ciddî haberler, 1970'li yılların başında batılı yazarlar R. Conquest ve Ann Sheey tarafından yazılan yazılarda yer almıştır.

Bir milleti tanıtmada şairlerin yazarların ve edebiyatçıların ne kadar önemli olduğunu günümüzde Ahıskalı yazarımız ve şairimiz, benim de çok değerli dostum Yunus Zeyrek'in kaleminde görüyoruz. Hocamızın Ahıska ve Ahıska Türkleri ile ilgili kitaplarını okurken ve şiirlerini dinlerken çok şey öğreniyoruz. Hocamızın aile kökleri Ahıska'nın Azgur köyündendir. Bu aile, 1828 Osmanlı-Rus savaşından sonraki yıllarda Ardahan-Posof'a yerleşmiştir. Onun sülâle adını taşıyan Azgurlu aileler

bugün dağınık halde yaşamaktadırlar. Zeyrek, her zaman ve her yerde Ahıska kökenli olduğunu gururla söylemiştir.

Zeyrek, 1989'da Özbekistan'da meydana gelen Fergana faciasından sonra Türkiye'de yalan yanlış haberlerle gündeme gelen Ahıska Türkleriyle ilgili çok etkili yazılar yazmış, Ahıskalıları Türkiye'de tanıtmaya çalışmıştır. Halkımızın adı ve menşei üzerindeki asılsız yakıştırmaları bilimsel izahlarla çürütmüştür. Ahıska ve bir zamanlar burada yaşamış olan Müslüman Türk ahali, Gürcülerin şovençe uydurdukları *Meshi* adıyla anılmaya başlamıştı. Türk basınında da bu adla yer almaktaydı. Bu hususta neşredilmiş ilk ciddî yazı, Zeyrek'in hocası merhum Prof. Dr. M. Fahrettin Kırzioğlu'na aittir. Bu yazı, 1989 yılında Azerbaycan dergisinde çıkan *Ne Mesket Ne Misket, Ahıska Türkleridir* başlığını taşımaktadır. Zeyrek, onun gösterdiği yolda daha ileri giderek birkaç kitap ve sayısız tebliğ, makale ve konferanslarında bu iddiaların ortadan kalkmasına çalışmıştır.

Zeyrek, bizimle ilgili ilk yazılarını 1990 yılından itibaren gazetelerde yayımladı. **Dünden Bugüne Ahıska Türklüğü** adlı kitabı 1995'te Frankfurt'ta basıldı. Daha sonraki yıllarda **Ahıska Bölgesi ve Ahıska Türkleri** (2001), **Ahıska Araştırmaları**

(2006) ve **Ahıska Gül İdi Gitti** (2015) gibi hacimli kitapları çıktı. Bu kitaplarda bizim tarihimiz, yaşadığımız facialar, edebiyatımız, bilgin, şâir ve devlet adamı gibi büyüklerimiz tanıtıldı. Zeyrek, bu kitaplarında bir yandan da Gürcü yazarlarının akıl ve bilim dışı iddialarına bilimsel cevaplar verdi. Bugün Türk medyasında bizim adımız *Mesket* değil, *Ahıska Türkleri* olarak anılıyorsa, bunu Zeyrek ve onun hocası Prof. Kırzioğlu'na borçluyuz.

Başta Gürcü yazarları olmak üzere bazı kişilerin Ahıska Türkleriyle ilgili yalan ve yanlışları, Yunus Zeyrek'in kalemi ile etkisiz hale getirilmiştir. Bilim dışı ve tamamen siyasî mülâhazalarla bizim vatanımız ve Türklüğümüzü tartışma konusu yapanların iddiaları Zeyrek'in bilimsel yazılarıyla çürütülmüştür. Bunun örneklerini kitapları ve *Bizim Ahıska* dergisinde çıkan yazılarında görmekteyiz.

Zeyrek, yaptığı konuşmalarda ve kaleme aldığı yazılarda Türkiye tarafından bu topluma sahip çıkılmasını, yabancı muamelesi yapılmamasını dile getirmiştir. Son dönem yazılarında ise bu topluluğa yeterince sahip çıkılmadığını yazdı ve bunu konferans ve TV konuşmalarında etkileyici bir dil ve üslupla dile getirdi. Geçmişten günümüze Ahıska ve Ahıska Türklerinin zulmüne tercüman olan, yaşanan haksızlıkları ve çekilen ıstırapları gündeme getiren yazılarını kitaplarında, internet sitelerinde ve 14 yıldan beri çıkarmakta olduğu **Bizim Ahıska** dergisinde okumaktayız. O başta Ahıska meselesi olmak üzere halk edebiyatı, Dede Korkut, Ermeni meselesi ve Osmanlı tarihi ile ilgili çok değerli eserler vermiştir. Bu kadar makale ve kitap yazmış olan Hocamızın memleketle ilgili yazı ve şiirlerinin büyük bir kısmı Ahıska bölgesine aittir.

Bugün üniversitelerde yapılan akademik çalışmalarda Zeyrek'in bir öncü olduğunu da ifade etmeliyiz. Onun yurt içinde ve yurt dışında yaptığı araştırma ve incelemeler sonucu elde ettiği kaynaklar da orijinaldir. Yazılarının kaynaklarına bakınca bunu açıkça görürüz. Onun eserleri okunmadan Ahıska ve Ahıska Türkleri hakkında ciddi bir yazı yazmak ve konuşmak çok zor olsa gerektir.

Zeyrek'in çalışmalarından bahsederken onun şair yönünü geçmemeliyiz. **Bu**

Yolda adlı şiir kitabı yıllar önce Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanmıştır. Onun şiirleri arasında Ahıska temalı olanların şüphesiz ayrı bir yeri vardır. Yıllardan beri bütün toplantılarımızda ve 1944 sürgününü anma programlarımızda onun şiirleri okunmaktadır. Çünkü modern ve edebî anlamda bizim hayatımızı çok başarılı ve içten duygularla ifade etmiştir. Hatta bu şiirlerden bazıları klasik Türk müziği formunda bestelenmiştir.

Hocamız, son 200 yılda Ahıska'da olan biteni, bizlere yapılan sürgün ve soykırımları Türkiye'ye ve Türk dünyasına tanıtmaya çalıştı. Ahıska'yla ilgili yazdığı kitapları, şiirleri ve **Bizim Ahıska** dergisini okumanızı istiyorum. Bu dergi bizim kültür pınarımız ve can damarımızdır. Bu pınarın kurumaması ve can damarımızın kesilmemesi için ne lâzımsa yapmak bizim millî borcumuzdur. Çünkü bugüne kadar Ahıska Türklerinin böyle uzun soluklu ve edebî bir yayın organı olmamıştır.

Hayatının son 30 yılını Ahıska Türkleri davasına adanmış şair ve yazarımızın toplumumuz için yaptığı hizmetler, Ahıskalılar tarafından takdirle karşılanmış ve şu düşüncüyü uyandırmıştır: **Bir millet veya bir toplum, bir yazar tarafından ancak bu kadar tanıtılabilir.**

Dünyanın üç kıtası ve dokuz ülkesinde yaşama mücadelesini sürdüren Ahıska Türkleri adına yazarımız, şairimiz, Hocamıza bizleri tanıtma yolunda yaptığı çalışmalardan dolayı şükranlarımızı sunarız. Vatan ve millet sevdalısı Hocamızın Ahıskalılar için yapmakta olduğu hizmetler, milletimiz tarafından hiçbir zaman unutulmayacak, ebediyen yaşatılacaktır. Yakalandığı hastalıktan en kısa zamanda kurtularak bize yeni eserler kazandırmasını diliyorum.

